

Namn på dokumentet: Riktlinje för alkoholservice

Version: 3.0

Dokumenttyp: Riktlinje

Gäller: Tillsvidare

Revideras: Vid behov

Dokumentansvarig: Verksamhetschef
Myndighet, socialtjänsten

Senast ändrad: 2020-03-18

Beslutad av: Socialnämnden

Ärendenummer: 2020/8023

Riktlinje för

Alkoholservice

Inledning

I dialog och samverkan med restaurangbranschen vill vi bidra till att skapa goda restaurang- och boendemiljöer för kommunens invånare, samt ge förutsättningar för restaurangägarna att konkurrera på lika villkor. Såväl tillståndshavare som den breda allmänheten ska uppleva att vårt arbete håller god kvalitet, att det är rättssäkert och att det präglas av ett stort socialt ansvar.

Utifrån det så kallade skyddsintresset ska de positiva värdena som restaurangerna erbjuder tillvaratas. Ungdomar ska skyddas från en tidig alkoholdebut. Överservering, narkotikaanvändning, våld, vapen och diskriminering hör inte hemma i en god restaurangmiljö. Svarta pengar och svart arbetskraft ska inte heller förknippas med restaurangnäringen. Vid eventuella konflikter mellan näringsfriheten och skyddet för människors hälsa tar skyddsaspekterna över, vilket innebär att alkoholpolitiska hänsyn ska ha företräde framför företagsekonomiska och näringspolitiska.

Restaurangnäringen ska utmärkas av hög moral och god etik, vilket vi alla har intresse av. Genom dialog och samverkan vill vi utveckla en ömsesidig respekt och förståelse för varandras roller, öka kunskapen och vidga infallsvinklarna. I vår kontakt med tillståndshavare och sökande av serveringstillstånd, har vi ambitionen att uttrycka vikten av samsyn i arbetet, vara lyhörda och tillgängliga.

Ansökan och handläggning

Handläggningstider vid ansökan

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Kommunen ska informera sökanden om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

Handläggningstiden startar när ansökan om serveringstillstånd är komplett och ansökningsavgiften är betald. Handläggningstiden kan variera beroende på vilken typ av serveringstillstånd som söks. Ständigvarande serveringstillstånd kräver mer omfattande utredning än tillfälliga serveringstillstånd.

Anmälan av lokal vid catering ska göras senast två veckor innan arrangemanget äger rum.

Olika typer av serveringstillstånd

Alkoholservering kan ske till allmänheten eller till slutna sällskap. Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse i exempelvis en förening, företag eller sammanslutning. För att det ska vara fråga om ett slutet sällskap, krävs att medlemskretsen är känd före det aktuella arrangemanget. Är det inte fråga om slutet sällskap, betraktas serveringen som servering till allmänheten.

Serveringstillstånd kan gälla enstaka tillfälle eller vara stadigvarande. Tillfälliga tillstånd kan gälla enstaka tillfälle eller enstaka tidsperiod och avse servering till allmänheten eller till slutet sällskap. Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet. För att få ett tillfälligt tillstånd till allmänheten krävs att arrangemanget vänder sig till en bred målgrupp och inte i huvudsak rikta sig till ungdomar. Tillfälliga tillstånd kan beviljas vid maximalt 10 tillfällen per år. Polismyndighetens yttrande inhämtas även vid dessa ansökningar och yttrandet har stor betydelse för slutgiltigt beslut. Vid tillfällig alkoholservering ska tillredd mat erbjudas under hela serveringstiden.

Stadigvarande serveringstillstånd gäller tills vidare och kan antingen avse hela året eller viss del av året, en så kallad säsongsrättighet, där servering kan ske till allmänheten eller till slutet sällskap.

Cateringstillstånd är ett stadigvarande serveringstillstånd för servering till slutet sällskap. Varje serveringstillfälle ska anmälas till kommunen. Samma villkor beträffande matutbud och eget kök som gäller för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten, gäller även för cateringstillstånd.

Kommunens informationsskyldighet

Enligt 8 kapitlet 9 § alkohollagen har kommunen en skyldighet att informera om vad som gäller enligt denna lag och anslutande författningar.

Information om hur ansökan och handläggning går till, ges av kommunens alkoholhandläggare. Information finns även på kommunens hemsida.

Kravet på att avlägga ett kunskapsprov som visar att man har tillräckligt goda kunskaper om alkohollagen ingår i ansökningsförfarandet för att få serveringstillstånd. Provet bokas och avläggs hos kommunens alkoholhandläggare. Kunskapsprovet är framtaget av Folkhälsomyndigheten och är webbaserat- Provet skickas till Folkhälsomyndigheten för rättning och resultatet sänds åter till kommunen som i sin tur förmedlar svaret till sökande. Sökande ges möjlighet till två omprov.

Mullsjö kommun anordnar, tillsammans med Habo och Jönköpings kommuner en utbildning i metoden Ansvarsfull alkoholserving, som har till syfte att minska alkoholrelaterat våld och skador på och i anslutning till krogen. Utbildningen vänder sig till krögare och serveringspersonal.

Prövning av ansökan om serveringstillstånd

Enligt 8 kapitlet 12 § alkohollagen får Serveringstillstånd endast meddelas den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden samt omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag.

Sökanden ska genom att anlägga ett prov visa att han eller hon har de kunskaper om denna lag och anslutande föreskrifter som krävs för att på ett författningsenligt sätt utöva serveringsverksamheten.

För att beviljas ett serveringstillstånd, ställer alkohollagen upp vissa kriterier som ska vara uppfyllda.

Enligt alkohollagen ska en lämplighetsprövning göras av sökanden. Denne ska, med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt, visa sig vara lämplig att driva verksamheten. Har sökanden någon anmärkning gällande brottslighet som har anknytning till rörelsen, narkotikabrott, trafikonykterhetsbrott, våldsbrott, ekonomisk brottslighet eller annan allvarlig brottslighet, ska minst tre år ha förflutit sedan senaste anmärkning.

Ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten, får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. En grundläggande förutsättning för restaurangverksamhet är att lokalen är registrerad som livsmedelsanläggning, vilket innebär att de livsmedelshygieniska krav som gäller inom EU ska vara uppfyllda och garanterar att lokal och utrustning håller en viss standard. Enligt alkohollagen ska köket för övrigt vara av sådan beskaffenhet att lagad mat i tillräcklig omfattning kan beredas av råvaror. Det är således inte tillräckligt med lägenhetsspisar och mikrovågsugnar. Gäster ska erbjudas ett varierat utbud av maträtter.

Efter klockan 23.00 behöver endast ett fåtal enklare rätter serveras.

Remissyttranden

Enligt 8 kapitlet 11 § alkohollagen ska kommunen hämta in Polisens yttrande vid en prövning av ett serveringstillstånd. Enligt 8 kapitlet 16 § ska också de lokaler som används för stadigvarande servering vara brandsäkra. Brandsäkerheten kan också vara något som kommunen behöver beakta när den prövar en ansökan om tillfälligt serveringstillstånd.

Yttranden inhämtas från Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Räddningstjänsten och miljönämnden. Remissorganens yttranden ges stort värde vid bedömning av ansökan om serveringstillstånd. Personlig och ekonomisk lämplighet efterfrågas. Lokalen ska vara lämplig ur brandsäkerhetssynpunkt. Risk för störning för närboende och närhet till barn- och ungdomsmiljöer tillmäts också stor vikt vid tillståndsprövningen.

Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet eller andra skäl

Enligt 8 kapitlet 17 § alkohollagen får kommunen vägra serveringstillstånd om serveringsstället på grund av placering eller andra skäl som kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, eller medföra särskild risk för människors hälsa.

Olägenheter kan exempelvis vara störningar för närboende, närhet till skola eller miljö där ungdomar vistas, närhet till idrottsanläggningar.

Kommunens tillsynsverksamhet

Kommunens tillsynsansvar för servering av alkoholdrycker och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kapitlet 2 och 3 §§ alkohollagen.

Genom tillsyn kontrolleras att tillståndshavare och serveringsställen följer alkohollagen. Det är en förutsättning för att branschen ska kunna konkurrera på sunda och lika villkor. Tillsyn sker på olika sätt:

- Förebyggande arbete sker i form av information, råd och stöd till tillståndshavare och medverkan i utbildningen Ansvarsfull alkoholservering. Syftet med förebyggande tillsyn är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som ställs i alkohollagen.
- Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter och handlar om frågor av ekonomisk art och om personlig lämplighet. Serveringsställen som har tillstånd att servera alkohol ska dessutom årligen inlämna en restaurangrapport över mängden inköpta och försålda alkoholdrycker-
- Den yttre tillsynen innebär att kommunen genomför kontroller på serveringsstället i syfte att kontrollera att gällande åldersgränser följs och att ordning och nykterhet råder samt att verksamheten bedrivs i överensstämmelse med tillståndet och följer alkohollagens regler i övrigt.
- Vid samordnad tillsyn sker tillsynen tillsammans med exempelvis Polismyndigheten, Skatteverket eller Räddningstjänsten

Kommunens tillsyn regleras i en av nämnd beslutad tillsynsplan

Sanktioner

En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran eller i allvarligare fall eller vid upprepade överträdelser, en varning om denne inte

- uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller
- följer de bestämmelser som gäller för servering enligt alkohollagen eller de villkor eller föreskrifter som meddelats med stöd av alkohollagen.

En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

- tillståndet inte längre utnyttjas, eller
- det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
- tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller
- har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till

Tillsynsavgifter

Kommunen får ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutats av kommunfullmäktige.

Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap alkohollagen av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl.

Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (2017:725).

Aktuella ansöknings- och tillsynsavgifter finns tillgängliga hos kommunens alkoholhandläggare och på kommunens hemsida.

Ansökningsavgift debiteras i samband med ansökan om serveringstillstånd. Handläggningen startar först efter det att avgiften är betald.

Tillsynsavgiften för stadigvarande tillstånd baseras på inköpsvolymen av de olika dryckesslagen i alkohollagen. Tillsynsavgiften debiteras en gång per år. Tillsynsavgiften för tillfälliga tillstånd är inkluderad i ansökningsavgiften.

Riktlinjer vid servering

Anmälningsskyldighet

Enligt 9 kap 11 § alkohollagen skall den som har beviljats serveringstillstånd ska anmäla hos kommunen när han eller hon anser att påbörja verksamheten.

Anmälan ska också göras om verksamheten läggs ned eller om avbrott sker i den. Om verksamheten förändras till sin omfattning eller i något annat hänseende av betydelse för tillsynen ska detta också anmälas, liksom betydande förändringar av ägarförhållandena.

Anmälan ska göras i förväg, eller om det förhållande som föranlett anmälningsskyldighet inte har kunnat förutses, utan dröjsmål.

Den som har beviljats ett permanent serveringstillstånd är skyldig att anmäla förändringar i verksamheten till socialnämnden. Det kan röra sig om förändringar avseende:

- Ägarförhållanden
- Lokalförhållanden, antal bordsplatser, serveringsyta
- Serveringsansvarig

Serveringstider

Bestämmelsen i 8 kapitlet 19 § alkohollagen om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. När kommunen prövar serveringstiden, ska olägenheter i fråga om ordning och nykterhet och om serveringstiden kan innebära särskild risk för människors hälsa beaktas.

Den normala serveringstiden enligt alkohollagen är klockan 11.00 – 01.00. Kommunen beslutar under vilka tider servering får ske. Efter särskild prövning kan servering fram till klockan 02.00 medges. Skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning, nykterhet och säkerhet ska alltså stå i förgrunden när kommunen prövar sena serveringstider.

Ordning och nykterhet

Enligt 3 kapitlet 5 § alkohollagen ska skador i möjligaste mån förhindras vid försäljning och den som säljer alkoholdrycker ska se till att ordning och nykterhet råder på serveringsstället. Enligt 8 kapitlet 20 § alkohollagen ska personal vid servering ser till att måttfullhet iakttas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

Serveringslokaler och eventuella andra utrymmen ska vara insynade och angivna i tillståndsbrevet, till exempel genom markering på ritning som bifogas brevet. Ett viktigt krav som ställs på lokalerna är att de ska vara överblickbara, bland annat för

att serveringspersonalen ska kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholhaltiga drycker, samt kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

Kommunen erbjuder i samarbete med närliggande kommuner en utbildning i metoden Ansvarsfull alkoholserving. Metoden syftar till att minska berusningsdrickande och ordningsstörningar. Samtliga tillståndshavare förväntas, tillsammans med sin personal, delta i utbildningen.

Uteserveringar

Enligt 8 kapitlet 14 § första stycket alkohollagen ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, exempelvis en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än inomhus. Vid ett beslut om serveringstillstånd kan kommunen även villkora tiderna för när uteserveringen ska vara utrymd.

Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen, till exempel de som bor i närheten av restaurangen.

I de fall serveringstillståndet även omfattar uteservering måste mat också kunna serveras där. En uteservering ska också var fysiskt avgränsad med staket eller liknande. Dess belägenhet ska vara sådan att den kan överblickas från serveringsstället. Uteserveringen ska ha tillräckligt antal sittplatser.

Om alkoholpolitiska olägenheter befaras på grund av uteservering kan serveringstiden begränsas.

Gemensamt serveringsutrymme

I 8 kapitlet 14 § andra stycket alkohollagen ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme. Det innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd. Särskilda villkor kan meddelas i samband med beslutet om tillstånd för ett gemensamt serveringsutrymme.

För gemensamt serveringsutrymme gäller samma regler som för övriga typer av serveringstillstånd.

Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun när den meddelar tillstånd också meddela olika slags villkor. Syftet är att motverka alkoholpolitiska skadeverkningar. Villkoren kan alltså endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, till exempel förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal eller annat serveringsutrymme. Villkoren får inte vara generella utan ska ges efter en bedömning i varje enskilt fall.

Exempel på villkor som kan meddelas vid beslut om serveringstillstånd är förordnade ordningsvakter, antal gäster på serveringsstället, bordsservering, utbildning för personal.